

Śląska Biblioteka Publiczna

49825

II

BG.

Aleksander Hirschberg

Z wycieczki naukowej do Szwecyi

L W Ó W

Nakładem Zakładu imienia Ossolińskich

1396

Aleksander Hirschberg

Z wycieczki naukowej do Szwecyi

L W Ó W

Nakładem Zakładu imienia Ossolińskich

1896.

49825

II

Z DRUKARNI ZAKŁADU IM. OSSOLIŃSKICH
POD ZARZĄDEM JULIUSZA BIRKENMAJERA.

Jak wiadomo, w wieku XVII i z początkiem XVIII Szwecya pierwszorzędną rolę odgrywała w dziejach Europy. Wojska szwedzkie zwycięsko przebiegały Niemcy, Polskę i Rosyę, a setki sztandarów, zdobytych przez nie na polach bitew, dotąd zdobią arsenał królewski w Sztokholmie, jako też kościół Riddarholmskyrkan, będący obecnie Panteonem szwedzkim.

Oprócz tych trofeów wojennych wywozili Szwedzi z krajów przez siebie zawojowanych znakomitsze zabytki historyczne, dzieła sztuki i starożytne rękopisy, a nawet całe ich zbiory i biblioteki.

Od dawna też badacze dziejów baczna uwagę zwracali na archiwa tamtejsze. Dla historyi środkowej Europy mają one tem większą doniosłość, że oprócz rękopisów, wywiezionych z Polski i Niemiec, zawierają nader cenne relacye posłów szwedzkich i wogóle liczne akta dyplomatyczne, sięgające pierwszych lat XVII stulecia.

Z naszych pisarzy hr. Aleksander Przeździecki¹⁾ i hr. Eustachy Tyszkiewicz²⁾ rzucili nieco światła na źródła do dziejów polskich, rozprószone po archiwach i bibliotekach szwedzkich. Ale uwagi pierwszego z tych podróżników są zbyt ogólnikowe, aby mogły mieć jakąś wartość praktyczną. Hr. Tyszkiewicz zaś podaje wprawdzie nader dokładne wiadomości o niektórych rękopisach, niekiedy nawet umieszcza szczegółowe spisy zawartych w nich listów i dokumentów, jednak za jego bytności w Szwecyi zbiory tamtejsze były jeszcze tak dalece nieuporządkowane, iż w ciągu kilkomiesięcznej podróży nie podobna było skreślić ich opisu wyczerpującego.

¹⁾ Szwecya, wspomnienia jesienne z roku 1833.

²⁾ Listy o Szwecyi t. 1—2.

Z tego też powodu skorzystałem z pobytu mojego w Szwecyi, aby bliżej zapoznać się ze zbiorami aktów i rękopisów, znajdujących się w Archiwum państwowem w Sztokholmie (*Riks-Arkivet*), jako też w Bibliotece uniwersyteckiej w Upsali i bibliotece hr. Brahe, która do niedawna była w Skokloster, a obecnie przeniesiona do Archiwum państwowego w stolicy, również oddaną została do użytku publicznego.

W wiadomościach, poniżej podanych, starałem się nie tylko jak najdokładniej oznaczyć czas i przedmiot, do których odnosi się każdy z poszczególnych rękopisów, ale nadto podać ich szwedzkie tytuły i sygnatury, tak iż każdy z badaczy, trzymając się tych wskazówek, z łatwością może je sprowadzić i z treścią ich dokładnie zapoznać.

I.

Archiwum państwowe w Sztokholmie.

Archiwum królewskie w Sztokholmie (*Riks-Arkivet*) należy do najbogatszych w Europie. Najstarsze księgi pochodzą z pierwszej połowy wieku XIV, dokumenta pergaminowe z drugiej XII stulecia. Archiwum to ucierpiało wprawdzie bardzo wiele podczas unii kalmarskiej (1397—1528), kiedy królowie najważniejsze akta wywozili do Danii, sownie jednak powetowano te straty podczas reformacji, za panowania Gustawa I. Wówczas, po przyjęciu wyznania luterskiego, zniesiono wszystkie klasztory, a bogate ich biblioteki wcielono do archiwum kancelaryi królewskiej, podobnie jak i zbiory aktów i rękopisów, które dotąd były własnością kapituł biskupich.

Wielkie zasługi około uporządkowania i starannego przechowywania aktów położył słynny kanclerz szwedzki Axel Oxenstierna, który zarząd archiwum powierzał znakomitym uczonym. Odtąd ciągle prawie na czele tej instytucji stali ludzie, odznaczający się wysokim wykształceniem, którzy oddając się pracy swej z szczerem zamiłowaniem, nieustannie starali się powiększać i kompletować zbiory sobie powierzone. To też archiwum to wzrastało coraz szybciej, zwłaszcza, że przyłączono doń cały szereg zbiorów prywatnych, które przeszły w jego zarząd już to drogą kupna, już też ofiarowane na rzecz państwa przez poprzednich ich właścicieli.

W roku 1865 przeniesiono archiwum do gmachu, w którym obecnie się znajduje, a który w latach następnych przebudowano i znacznie rozszerzono.

Od r. 1890 pracuje dość liczny zastęp urzędników nad reorganizacją zbiorów archiwalnych, stosując się pod tym względem najściślej do najnowszych wymagań. Na czele tych pracowników stoi zaszczytnie znany w świecie naukowym dr. Clas Teodor Odhner.

W roku 1885 i 1886 ogłosił zarząd archiwum w czasopiśmie *Meddelanden från Svenska Riks-Arkivet* (t. II i III) spis znajdu-

jących się w niem aktów publicznych. Część III ich stanowią *Polonica*. Prócz tego dokumenta, do spraw naszych się odnoszące, zawierają także inne działy, a mianowicie *Cosacica*, *Turcica*, *Transylvanica*, *Moldo-Valachica* i *Tatarica*.

Poniżej umieszczamy spis rękopisów, w których znajdują się materiały do dziejów polskich, podając tytuły ich w języku szwedzkim i polskim, i trzymając się ściśle porządku, w jakim ogłosił je Zarząd archiwum w wydawanem przez siebie czasopiśmie.

A. *Polonica*.

I.

Handlingar angående Svenska Beskickningar till Polen (Akta odnoszące się do rokowań posłów szwedzkich w Polsce).

1) Handlingar angående Friherre Sten Bielkes och Johannes Nicodemis (Lillieström) beskickning 1632 (Akta dotyczące poselstw bar. St. Bielke'go i J. Lillieström'a).

2) Komissarierne vid underhandlingen i Preussen (traktaten i Stumsdorff) bref till Kongl. Maj:t och Riks-Kansleren, 1634—1635 (Listy komisarzy szwedzkich, prowadzących rokowania w Sztumsdorffie, pisane do króla i kanclerza w latach 1634 i 1635).

3) Kongl. Maj:ts instruktion för och bref till desamme, 1634—1635 (Instrukcyja króla szwedzkiego, udzielona tymże komisarzom i listy jego do nich).

4) Bref till desamme från åtskillige, 1634—1635 (Listy do tychże od różnych osób).

5) Protokoll vid samma underhandling, 1634—1635 (Protokół tychże rokowań).

6) Handlingar angående d:o, 1634—1633 (Akta dotyczące tegoż poselstwa).

7) Holländske underhandlarnes journal vid d:o, 1635 (Dziennik rokowań, prowadzonych w tejże sprawie przez posłów holenderskich).

8) Kommissarierne vid underhandlingen i Lübeck Frih. J. Adler Salvii, Frih. Schering Rosenhanes, Frih. H. Wachtmeisters och L. Cantherstens bref till Kongl. Maj:t, 1651—1653 (Listy komisarzy szwedzkich, prowadzących rokowania w Lubecie, pisane do króla szwedzkiego).

9) Kongl. Maj:ts instruktioner för och bref till desamme, 1651—1653 (Instrukcyje i listy, pisane do nich przez króla szwedzkiego).

10) Handlingar angående samma beskickning, 1651—1653 (Akta dotyczące tegoż poselstwa).

11) Kommissarierne vid underhandlingen i Preussen (traktaten i Oliva) bref till Kongl. Maj:t, 1658—1660 (Listy pełnomocników szwedzkich, pisane do króla o układach w Oliwie). T. 1—2.

12) Kongl Maj:ts instruktioner för och bref till desamme, 1658—1660 (Instrukcyje i listy, pisane do nich przez króla szwedzkiego).

13) Desammes brevexling, 1658—1660 (Korespondencya w sprawie tychże rokowań). T. 1—4.

14) Desammes handlingar, 1659—1660 (Akta odnoszące się do tychże układów). T. 1—3.

15) Protokoll (concept-) vid samma underhandling (aft 1—5), 1659—1660 (Brulion protokołu tychże rokowań). T. 1—2.

16) Protokoll renksrifvet (afd 4—5) 2 ex., 1660 (Tenże protokół na czysto przepisany w 2 egz.).

17) Legaten Frih. Sten Bielkes bref till Kongl. Maj:t, 1661 (Listy posła St. Bielkie'go, pisane do J. Kr. Mości).

18) Diarium, protokoll och handlingar, angående samma beskickning, 1661 (Dyaryusz, protokół i akta, odnoszące się do tejże legacyi).

19) Abgesandten M. Palbitzki's bref till Kongl. Maj:t, 1664—1665 (Listy posła M. Palbickiego do J. Kr. Mości).

20) Densammes beskicknings handlingar, 1664—1665 (Akta tejże legacyi).

21) Residenten Nils Tungels bref till Kongl. Maj:t, 1665—1666 (Listy rezydenta N. Tungel'a do króla szwedzkiego).

22) Densammes beskickningshandlingar, 1665—1666 (Listy tejże legacyi).

23) Abgesandten Frih. A. Liliehööks bref till Kongl. Maj:t, 1666—1667 (Listy posła A. Liliehöök'a do J. Kr. Mości).

24) Densammes concepter, 1666—1667 (Bruliony tychże listów).

25) Bref till densamme, 1666—1667 (Listy do tegoż posła).

26) Kommissions-Sekreteraren S. Dörfflers bref till Kongl. Maj:t, 1667—1679 (Listy S. Dörffler'a do J. Kr. Mości).

27) Ambassadören Grefve Claes Totts bref till Kongl. Maj:t, 1669 (Listy posła hr. K. Tott'a do J. Kr. Mości).

28) Densammes beskickningshandlingar, 1669 (Akta tegoż poselstwa).

29) Ambassad-Sekretareren Erik Lindemans (Lindskiöld) berättelse om samma beskickning, 1669 (Relacya sekretarza tegoż poselstwa E. Lindeman'a o czynnościach tejże legacyi).

30) Ofversten C. Arenstorffs bref till Kongl. Maj:t, 1669 (Listy K. Arenstorffa do J. Kr. Mości).

31) Densammes beskickningshandlingar, 1669 (Akta, odnoszące się do tejże legacyi).

32) Fältmarskalk-Löjtnanten Frih. Gustaf Wrangels bref till Kongl. Maj:t, 1671—1672 (Listy bar. Gustawa Wrangla do J. Kr. Mości).

33) Legaten Frih. Anders Lilliehööks bref till Kongl. Maj:t, 1674—1680 (Listy posła A. Lilliehöök'a do J. Kr. Mości), T. 1—4.

34) Densammes concepter, 1674—1680 (Bruliony tychże listów). T. 1—10.

35) Densammes diarium, 1674—1680 (Dyaryusz tegoż posła).

36) Bref till densamme från åtskillige, 1674—1680 (Listy różnych osób do tegoż posła). T. 1—9.

37) Regeringrådet Joachim Rütger von Owstiens bref till Kongl. Maj:t, 1678—1679 (Listy radcy J. Rütgera von Owstiens do J. Kr. Mości).

38) Residenten S. Dörfflers bref till Kongl Maj:t, 1680—1693 (Listy rezydenta S. Dörfflera do J. Kr. Mości). T. 1—4.

39) Kommissions-Sekreteraren Georg Wachsdlagers registratur, 1694—1695 (Registratura J. Wachsdlager'a).

40) Densammes bref till Kongl. Maj:t, 1696—1697 (Listy tegoż do J. Kr. Mości). T. 1—2.

41) Residenten Justus Henrik von Storrens bref till Kongl. Maj:t, 1697 (Listy rezydenta J. H. von Storrens do J. Kr. Mości).

42) Residenten Georg Wachsdlagers bref till Kongl. Maj:t, 1698—1699 (Listy rezydenta J. Wachsdlager'a do J. Kr. Mości). T. 1—2.

43) Densammes bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1700—1701 (Listy tegoż do J. Kr. Mości i do kolegium kanclerskiego).

44) Densammes concepter, 1699—1701 (Bruliony listów tegoż rezydenta).

45) Envoyéen Frih. Mauritz Wellingks bref till Kongl. Maj:t, Kongl. och Statsrådet Grefve Piper samt Kansli-Presidenten, 1698—1700 (Listy M. Wellingk'a do J. Kr. Mości, radcy hr. Pipera, jako też prezydenta kolegium kanclerskiego).

46) Kongl. Maj:ts bref till densamme, 1698—1701 (Listy J. Kr. Mości do tegoż).

47) Densammes concepter, 1698—1701 (Bruliony listów tegoż).

48) Densammes brevexling och handlingar, 1697—1704 (Korespondencya tegoż i akta, odnoszące się do misyi mu powierzonej).

49) Ambassadörerne i Warschau Frih. Arved Horns, Georg Wachsdlagers och Justus von Palmenbergs bref till Kongl. Maj:t, 1704—1705 (Listy posłów szwedzkich, przebywających w Warszawie, A. Horn'a, J. Wachsdlager'a i J. v. Palmenberg'a do J. Kr. Mości).

50) Ambassadören Frih. A. Horns särskilda bref till Kongl. Maj:t, 1704—1705 (Listy posła A. Horna do J. Kr. Mości).

51) Densammes bref till Kongl. och Ståtsrådet Grefve Piper, 1704—1705 (Listy tegoż do radcy hr. Pipera).

52) Ambassadören Georg Wachsdlagers bref till Kongl. och Sstsrådet Grefve Piper, (Listy posła J. Wachsdlager'a do radcy hr. Pipera).

53) Handlingar angående ambassaden till Warschau, 1704—1705 (Akta odnoszące się do rokowań, prowadzonych przez posłów szwedzkich w Warszawie).

54) Diarium och registratur vid d:o, 1705 (Dyaryusz i registratura tegoż poselstwa).

55) Protokoll vid samma underhandling, 1705 (Protokół tychże rokowań).

56) Bilagor till d:o, 1705 (Akta dołączone do tegoż protokołu).

57) Sekreteraren Josias Cederhielms bref till Kongl. och Statsrådet Grefve Piper samt Kanslirådet Hermelin, 1707 (Listy J. Cederhielm'a do hr. Piper'a i radcy Hermelin'a).

58) Densammes journal, 1707 (Dyaryusz tegoż).

59) Densammes beskickningshandlingar, 1707 (Akta, odnoszące się do misyi mu powierzonej).

60) Envoyéen Georg Wachsclagers bref till Kansli-Collegium, 1708—1714 (Listy J. Wachsclager'a do collegium kanclerskiego). T. 1—2.

61) Densammes bref till Kongl. Maj:t och Hof-Kansleren, 1712—1715 (Listy tegoż do J. Kr. Mości i do kanclerza nadwornego).

62) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1713—1714 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego).

63) Kammarherren Carl Törnskiöldhs bref till Kongl. Maj:t och Hof-Kansleren, 1713—1714 (Listy podkomorzego K. Törnskiöldh'a do J. Kr. Mości i do kanclerza nadwornego).

64) Densammes beskickningshandlingar, 1713—1714 (Akta dotyczące jego misyi).

65) Envoyéen Frih. Joh. Reinhold von Trautvetters bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1719—1721 (Listy bar. J. B. v. Trautvetter do J. Kr. Mości i collegium kanclerskiego).

66) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1720—1721 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego).

67) Öfverste-Löjtnanten Johan Köcks bref till Kongl. Maj:t, 1720 (Listy Jana Kock'a do J. Kr. Mości).

68) Ministern Frih. Gustaf Zülichs bref till Kansli-Presidenten, 1729—1732 (Listy bar. G. Zülich'a do prezydenta collegium kanclerskiego).

69) Kongl. Maj:ts bref till densamme, 1729—1732 (Listy J. Kr. Mości do tegoż).

70) Densammes registratur (afgångna bref), 1729—1732 (Registratura listów przezeń wysłanych).

71) Densammes registratur (ankomna bref), 1729—1730 (Registratura listów przezeń odebranych).

72) Kommissions-Sekreteraren Carl Rudenschölds bref till Kansli-Presidenten, 1730—1732 (Listy K. Rudenschöld'a do prezydenta collegium kanclerskiego).

73) Densammes bref till Kansli-Collegium, 1730—1732 (Listy tegoż do collegium kanclerskiego).

74) Bref till densamme, 1731—1732 (Listy do tegoż).

75) Ministern Carl Rudenschölds bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1733—1734 (Listy K. Rudenschöld'a do J. Kr. Mości i do collegium kanclerskiego).

76) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1733—1734 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego).

77) Bref till densamme från åtskillige, 1733—1734 (Listy do tegoż od różnych osób).

78) Ministern Frih. Paul Gammal Ehrencronas bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1739—1742 (Listy bar. P. Gammal Ehrencrona do J. Kr. Mości i do collegium kanclerskiego).

79) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1739—1741 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego).

80) Densammes registratur, 1739—1741 (Registratura tegoż).

81) Bref till densamme, 1738—1740 (Listy do tegoż).

82) Kommissions-Sekreteraren Gustaf Wulfvenstiernas bref till Kansli-Presidenten, 1739—1743 (Listy G. Wulfvenstierna do prezydenta collegium kanclerskiego). T. 1—2.

83) Densammes bref till Kansli-Collegium, 1739—1743 (Listy tegoż do collegium kanclerskiego).

84) Bref till densamme, 1739—1743 (Listy do tegoż).

85) Ministern Gustaf Wulfvenstiernas bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1744—1747 (Listy G. Wulfvenstierna do J. Kr. Mości i do collegium kanclerskiego).

86) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1744—1747 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego).

87) Densammes registratur, 1745—1746 (Registratura tegoż).

88) Bref till densamme, 1744—1746 (Listy do tegoż).

89) Kommissions-Sekreteraren Carl Ludwig von Siegroths berättelse, 1745—1746 (Relacye sekretarza K. L. von Siegroth).

90) Densammes bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium, 1746—1747 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego i do tegoż collegium).

91) Ministern Johan August Greiffenheims bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1747—1749 (Listy J. A. Greiffenheim'a do J. Kr. Mości i do collegium kanclerskiego).

92) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1747—1749 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego).

93) Densammes registratur, 1747—1749 (Registratura tegoż).

94) Bref till densamme, 1747—1749. (Listy do tegoż).

95) Envoyéen Carl Otto von Höpkens bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1749—1755 (Listy K. O. von Höpken do J. Kr. Mości i do collegium kanclerskiego). T. 1—2.

96) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1749—1755 (Listy tegoż do prezydenta collegium kanclerskiego). T. 1—2.

97) Densammes registratur, 1749—1755 (Registratura tegoż). T. 1—2.

98) Kansli-Presidenten bref till densamme, 1749—1755 (Listy prezydenta kolegium kanclerskiego do tegoż).

99) Kongl. Maj:ts och Kansli-Collegium bref till densamme, 1749—1755 (Listy J. Kr. Mości i kolegium kanclerskiego do tegoż).

100) Bref till densamme från åtskillige, 1749—1755 (Listy różnych osób do tegoż).

101) Kommissions-Sekreteraren Frih. Christoffer von Kochens bref till Kansli-Presidenten, 1755—1757 (Listy bar. K. v. Kochen do prezydenta kolegium kanclerskiego).

102) Densammes bref till Kansli-Collegium, 1755—1757 (Listy tegoż do kolegium kanclerskiego).

103) Densammes registratur, 1755—1757 (Registratura tegoż).

104) Kansli-Presidentens bref till Kommissions-Sekreteraren Frih. Christoffer von Kochen, 1755—1757 (Listy prezydenta kolegium kanclerskiego do bar. K. von Kochen).

105) Bref till densamme från åtskillige, 1755—1757 (Listy do tegoż od różnych osób).

106) Kommissions-Sekreteraren Baron Carl Ludvig von Siegroths bref till Kansli-Presidenten, 1755—1758 (Listy bar. K. L. v. Siegroth do prezydenta kolegium kanclerskiego).

107) Densammes bref till Kansli-Collegium, 1755—1758 (Listy tegoż do kolegium kanclerskiego).

108) Bref till densamme, 1755—1758 (Listy do tegoż).

109) Envoyéen Carl Otto von Höpkens bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1757—1765 (Listy K. O. v. Höpken do J. Kr. Mości i do kolegium kanclerskiego).

110) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1757—1765 (Listy tegoż do prezydenta kolegium kanclerskiego). T. 1—3.

111) Densammes registratur, 1761—1764 (Registratura tegoż).

112) Densammes concepter, 1750—1764 (Bruliony listów tegoż).

113) Kongl. Maj:ts, Kansli-Presidentens med fleres bref till densamme, 1757—1765 (Listy do tegoż J. Kr. Mości, prezydenta kolegium kanclerskiego i wielu innych). T. 1—2.

114) Ministern Frih. Henrik Jacob von Dübens bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1767—1769 (Listy bar. H. J. von Dübén do J. Kr. Mości i do kolegium kanclerskiego).

115) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1767—1769 (Listy tegoż do prezydenta kolegium kanclerskiego).

116) Densammes concepter, 1767—1769 (Bruliony listów tegoż). T. 1—2.

117) Densammes diarium, 1767—1769 (Dyaryusz tegoż).

118) Densammes handlingar, 1767—1769 (Akta, tychże spraw dotyczące).

119) Kongl. Maj:ts, Kansli-Presidenten och Kansli-Collegii bref till densamme, 1767—1769 (Listy do tegoż J. Kr. Mości, prezydenta kolegium kanclerskiego i tegoż kolegium).

120) Bref till densamme från åtskillige, 1767—1769 (Listy do tegoż. od różnych osób).

121) Kommissions-Sekreteraren Magnus Olof Björnstjernas berättelse om Polen, 1769 (Relacya o Polsce sekretarza M. O. Björnstjerna).

122) Ministern Lars von Engeströms depecher, 1788—1791 (Depesze ministra L. v. Engeström). T. 1—4.

123) Densammes registratur, 1788—1791 (Registratura tegoż). T. 1—6.

124) Bref till densamme, 1788—1791 (Listy do tegoż). T. 1—4.

125) Chargé d'affaires Sam. N. Casströms depecher, 1791—1793 (Depesze S. N. Casström'a). T. 1—2.

126) Densammes registratur, 1791—1793 (Registratura tegoż).

127) Densammes concepter, 1791—1793 (Bruliony listów tegoż).

128) Bref till densamme, 1791—1793 (Listy do tegoż).

129) Envoyéen Johan Christoffer Tolls depecher, 1792—1794 (Depesze J. K. Toll'a). T. 1—2.

130) Densammes registratur, 1793—1794 (Registratura tegoż).

131) Densammes concepter, 1792—1794 (Bruliony listów tegoż). T. 1—2.

132) Bref till densamme, 1792—1794 (Listy do tegoż). T. 1—2.

133) Chargé d'affaires Casströms depecher, 1794—1795 (Depesze Casström'a). T. 1—2.

134) Densammes registratur, 1794—1795 (Registratura tegoż).

135) Densammes concepter, 1794—1795 (Bruliony listów tegoż).

136) Bref till densamme, 1794—1795 (Listy do tegoż).

II.

Handlingar angående Svenska Agenter i Danzig (Listy agentów szwedzkich w Gdańsku, jako też do nich pisane przez kollegium kanclerskie).

137) Korrespondenten Paulus Pels' bref till Kongl. Maj:t, 1649—1655.

138) Kommissarien Joao Kocks d:o, 1650—1656, T. 1—2.

139) Kommissarien Anton Cuypers (Cuypercrona) bref till Kongl. Maj:t, 1661—1686. T. 1—4.

140) Kommissarien Per. Cuypercronas d:o, 1689—1704. T. 1—4.

141) Densammes (tegoż) bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium, 1702—1708. T. 1—3.

142) Densammes bref till Kansli-Collegium, 1709—1711.

- 143) Kommissarien Jacob Brandlichts bref till Kongl. Maj:t, 1722—1729.
144) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1720—1729.
145) „ „ „ Kansli-Collegium, 1721—1728.
146) „ „ registratur, 1722—1729. T. 1—2.
147) Bref till densamme, 1722—1729.
148) Kommissarien Henrik Holmstedts bref till Kongl. Maj:t, 1730—1735, 1738, 1740—1743, 1746.
149) Densammes bref till Kansli-Presidenten, 1735—1736, 1739—1761. T. 1—3.
150) Densammes bref till Kansli-Collegium, 1730—1753, 1756—1760. T. 1—4.
151) Densammes concepter, 1735—1747.
152) Bref till Kommissarien Holmstedt, 1730—1761. T. 1—8.
153) Bref till Sekreteraren t. f. Kommissarien Daniel Wasenholtz, 1761—1762.
154) Kommissarien Jacob Rödings bref till Kongl. Maj:t, Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium, 1762—1782. T. 1—2.
155) Kansli-Presidentens bref till densamme, 1762—1782.
156) Kansli-Collegii med fleres d:o, 1762—1782 (Listy kollegium kancelarskiego, jako też wielu innych do tegoż).
157) Kommissarien Paul Erik Bobergs depecher, 1783—1793.
158) Bref till densamme, 1783—1793.

III.

Öfriga handlingar (Akta innych spraw dotyczące).

- 159) Förhandlingar mellan Sverige och Polen, 1562—1767 (Dokument, odnoszące się do rokowań między Szwecją a Polską). T. 1—3.
160) D:o i afskrift, 1622—1630 (Te same dokumenta w odpisie).
161) D:o sign. »Acta Polonica«, 1625—1630.
162) D:o angående fredsunderhandlingarna (Dokument, odnoszące się do rokowań pokojowych). T. I 1612—1618; t. II 1622—1625; t. III 1627—1629.
163) Holländske underhandlarnes Journal vid d:o, 1627—1628 (Dziennik posłów holenderskich, dotyczący tychże rokowań).
164) Underhandlingar angående freden i Alt-Ranstädt, 1706 (Akta, odnoszące się do zawarcia pokoju w Alt-Ranstädt).
165) Äldre förteckningar öfver förhandlingar mellan Sverige och Polen, 1572—1698 (Stare spisy aktów, dotyczących rokowań między Szwecją a Polską).
166) Fördrag mellan Sverige och Polen i afskrift, 1587—1732 (Traktaty, zawarte między Szwecją a Polską w odpisie).
167) Förhandlingar mellan Sverige och staden Danzig, 1572—1651 (Akta, dotyczące rokowań między Szwecją a Gdańskiem).

168) Staden Danzigs originalbref till Svenska regeringen, 1623—1782 (Oryginalne listy m. Gdańska do rządu szwedzkiego).

169) Ståderna Elbings, Marienburgs och Thorns d:o, 1651—1764 (Takież listy miast Elbląga, Malborka i Torunia).

170) Polska Konungars och Kongl. personers originalbref till Svenska konungahuset. T. 1—4. (Oryginalne listy królów polskich i członków ich rodzin do członków, domów panujących w Szwecyi z lat 1591 i 1643—1797, a mianowicie):

Konung Sigismund III	1591.
Drottning (królowa) Cecilia Renata	1643.
Konung Vladislaus IV	1645, 1647.
Drottning Lovisa Maria	1646—1648, 1662.
Prins Carl Ferdinand	1648.
Konung Johan II Casimir	1649, 1654, 1655, 1662, 1667.
Konung Michael	1673.
Drottning Eleonora	1674.
Konung Johan III	1674—1681, 1683—1685, 1687—1692, 1694, 1695.
Drottning Maria Casimira	1702, 1704, 1715.
Prins Jacob Ludwig (Sobieski)	1691, 1692, 1694—1697, 1701—1704, 1711, 1712, 1714, 1716, 1719, 1720, 1722.
Prins Alexander (Sobieski)	1704.
Prins Constantin (Sobieski)	1718.
Prinsarne Jacob Ludwig, Alexander och Constantin (Sobieski)	1707.
Konung (Fredrik) August II	1697—1699, 1706, 1717, 1719—1722, 1725—1732.
Drottning Christiana Eberhardina	1698, 1699, 1707.
Konung Stanislaus I	1704, 1709—1722, 1724—1727, 1730—1735.
Drottning Katarina	1704, 1711—1722, 1730.
Kronprins Fredrik August	1721.
Konung (Fredrik) August III	1733, 1736—1757, 1759, 1761, 1763.
Konung Stanislaus II August	1764, 1769, 1772—1774, 1778, 1782, 1789, 1792, 1794, 1797.

171) Polska Beskickningens i Stockholm memorial och noter (Memoryały i noty posłów polskich w Sztokholmie z lat 1582 i 1673—1795, a mianowicie):

C. Varsavicius (Varsevitzki)	1582.
Breza	1673.
Jacob Bernig	1681—1682.
Marquis de Brisacier	1683.
Frih. Sebastian von Meeijrens	1696—1697.
E. de Sacken	1697.
F. S. Galetzki	1699.
Baron de Reijndel	1719.
Utterode	1732, 1736.

Antonius Poninski	1733.
Walther	1740, 1742.
Nicolaus von Suhm	1745—1747, 1750.
Sacken	1756, 1758, 1762.
Georg Christoffer von Unruh	1767.
Grefve Georg Potocki	1789—1790, 1793—1795.
Grefve J. Sierakowski	1791.

IV.

Handlingar angående Sveriges förhållande till Polska vasallstaten Kurland (Akta, odnoszące się do stosunków Szwecyi z Kurlandją).

172) Förhandlingar mellan Sverige och Kurland, 1620—1701 (Dokumenta, dotyczące rokowań między Szwecją a Kurlandją).

173) Kommissarierne vid konferenserna i Riga berättelse, 1695 (Relacya komisarzy o konferencyi odbytej w Rydze).

174) Protokoll vid samma kommission, 1694—1696 (Protokół obrad tejże komisyi).

175) Handlingar angående kommission 1694—1696 (Akta, dotyczące tejże komisyi). T. 1—2.

176) Hertigarnes original bref till Svenska konungahuset och rådet (Oryginalne listy książąt kurlandzkich do członków domów panujących w Szwecyi z lat 1645—1783, a mianowicie):

Hertig Jacob (księcia Jakóba) . 1645—1650, 1652, 1653, 1655—1658, 1660, 1662, 1664—1666, 1668, 1669, 1671, 1673, 1675, 1678, 1680.

Hertig Fredric Casimir . 1685—1687, 1692—1694, 1697, 1698.

Hertig Ferdinand 1698, 1701, 1706, 1720, 1730.

Hertig Ernst Johan (Biron) 1738, 1739, 1766.

Hertig Carl (af Sachsen-Polen) 1759.

Hertig Peter 1773, 1774, 1781—1783.

177) Kurländska Sändebuds memorial och noter (Memoryały i noty stanów kurlandzkich z lat 1660—1704, a mianowicie):

Fredrik Brakel 1660—1661.

Johan Wolter von Fölkersamb 1685—1686.

Casper Ernst Siebrand von Sechelen . 1693—1694, 1704.

B. Cosacica.

178) Förhandlingar emellan Sverige och Kosakerna innehållande bl. a: (Akta dotyczące rokowań między Szwecją a Kozakami, zawierające):

Ablegaten Otto Vellings depecher, 1657.

Ablegaten Gustaf Liliecronas d:o, 1657.

Residenten Daniel Olivebergs d:o, 1657—1658.
Fältherrars (hetmanów) och underfältherrars (atamanów
koszowych) bref till Svenska konungahuset:

Bohdan Chmielnicki 1654—1657.
Joannes Wyhowski 1657—1658.
Nikita Bogusoh 1710.
Josip Kijrilenko 1710.
Konstantin Gordienko 1712.
Ivan Malasjevitj 1720.
Vasilij Jerofeov 1721.

Strödda handlingar rörande Kosakerna, 1654—1721 (Różne
akta dotyczące Kozaków).

179) Fältherren Philip Orliks bref till svenska konungahuset
och kansliembetsmän (i do urzędników kancelaryi królewskiej),
1711—1741.

C. Turcica.

I.

Svenska Beskickningars till Turkiet bref och ar-
chiv (Listy i akta, odnoszące się do poselstw szwedzkich do Turcyi).

180) Ablegaten Paul Strasburgks bref till Kongl. Maj:t, 1632.

181) Densammes berättelse om sin beskickning (afskrift),
1634 (tegoż relacya o jego poselstwie).

182) E. o. Ablegaterna Clas Rålamb och Gotthard Vellings
bref till Kongl. Maj:t, 1657.

183) Clas Rålamb berättelse om sin beskickning, 1658.

184) Plenipotentiarien Arslan Agas berättelse om sin beskick-
ning, 1667.

185) E. o. Envoyéen Martin Neugebauers bref till Kongl. Maj:t,
Hofkanslern von Müllern och Kansli-Collegium, 1709—1711.

186) Bref till densamme från Kongl. Maj:t, von Mictlern och
Sekreteraren von Kochen, 1709—1711.

187) Bref till densamme från åtskilliga, 1709—1711.

188) Generalmajoren Stanislaus Poniatowski bref till Kongl.
Maj:t och Hofkanslern von Müllern, 1710—1714.

189) Öfverrsten, sedan 1711 e. o. Envoyéen Thomas Funcks
bref till Kongl. Maj:t och Hofkanslern von Müllern, 1710—1713.

190) E. o. Envoyéen Th. Funcks bref till Kansli-Collegium,
1711—1713.

191) Densammes concepter, 1711—1713. T. 1—2.

192) Bref till densamme från Kongl. Maj:t 1711—1713.

193) Bref till densamme från Hofkanslern v. Müllern och
Sekret. v. Kochen 1711—1712.

194) Bref till densamme från åtskilliga, 1711—1713.

195) Kommissionssekreteraren Hans Permans bref till Hofkans-
lern v. Müllern, 1711—1714.

- 196) E. o. Envoyéen Frih. Christian Albrecht Grotthuss' bref till Kongl. Maj:t och Hofkanslaren v. Müllern, 1714.
197) Densammes concepter, 1714.
198) Bref till densamme, 1714.

II.

Öfriga handlingar (Akta innych spraw dotyczące).

- 199) Förhandlingar och fördrag emellan Sverige och Turkiet 1631—1796.
200) Bref från Kongl. Maj:t till Sultanen (afskr.) 1587—1789.
 ,, ,, Sultanen till Kongl. Maj:t (öfvers.), 1701—1791.
 ,, ,, Kongl. Maj:t till Storvesiren (afskr.) 1656—1789.
 ,, ,, Storvesiren till Kongl. Maj:t (öfvers.) 1629—1798.
201) ,, ,, Storvesiren och andra turkiska ämbetsmän till Kanslipresidenten (öfvers.) 1635—1813.
 Diverse bref från Turkiet 1659—1769.

D. Transsylvanica.

- 202) Förhandlingar m. m. 1626—1738, T. 1—2.
Fördrag och aliäns förslag (copior), 1638—1658 (Układy i projekt traktatu przymierza — w odpisie).
Svenska och Siebenbürgska sändebuds bref, noter och memorial (Listy, noty i memoriały stanów szwedzkich i siedmiogrodzkich):
 Öfversten Philipp Sadlers bref, 1626.
 Legaten Paul Strasburgs bref och relationer, 1628—1631.
 Wolmar Farensbachs bref, 1629.
 Öfverstelöjtn. Jacob Renbenstöcks bref, 1643—1644.
 Riksrådet Frih. Bengt Skyttes bref, 1651—1652.
 Legaterna Henrik Coelestin v. Sternbachs och Gotthard Vellings bref 1655—1657.
 Siebenb sändeb. Martinus Boncidaijs bref, 1629.
 ,, Drotset Paul Góntos' memorial, 1631—1632.
 ,, Plenip. Henrik Meerbotts memorial, 1637.
 ,, Ablegaterna Frans Sebessis och Nikolaus Jakobfalvis memorial, 1656.
203) Furstars af Siebenbürgen originalbref till Kongl. Maj:t, 1632—1659:
 Georg I Rákoczi 1632, 1644.
 Georg II Rákoczi 1654—1659.

E. Moldavo - Valachica.

- 204) Moldavisca furstars bref 1598—1714.
 Jon Bogdan 1598.

Joanes Jancul, 1610.

Georg Stefan, 1655—1666.

Nicolaus Maurocordatus, 1710—1714.

Demetrius Cantemir, 1711.

Moldawiska Sändebuds bref och memorial 1659—1665:

Ludvig de Biala Bieski 1659—1660.

Constantin Hakul 1665.

Furst Constantin I Serbans af Valakiet bref, 1658.

Kaptenen David de Briants bref från Moldau 1712—1714.

Assessoren Samuel Hylcens bref från Moldau och Valakiet, 1713.

F. Tatarica.

205) Erik Faleks och Sigfrid Rålambs bref, 1592.

Johannes Mayers berättelse, 1651.

Kommissionssekreteraren Otto Wilhelm Klinckowströms depecher, 1709.

Majoren Sven Lagerbergs depecher, 1710—1711.

Kaptenen O. R. Wrangels depecher, 1711—1712.

„ Christian Scaaders depecher, 1712—1713.

Georg Luttemanns depecher, 1713.

Regementspastorn Laos Tursenius' berättelse, 1713.

Förhandlingar emellan Sverige och Tatarerna, 1592—1742.

Tatar Kaners bref till Kongl. Maj: t, 1655—1742 (w przeladzie łacińskim, niemieckim albo szwedzkim):

Machmet Gereij IV, 1655.

Delphet (sic) Gereij, 1668.

Dewlet Gereij II, 1709—1712.

Mahmet Gereij Sultan 1711.

Caplan Gereij I, 1713—1715.

Murat Kieres (Gereijs?) de odadaiske tjerkessernas Sultan, 1712.

II.

Biblioteka hr. Brahe.

Zbiór rękopisów tejże biblioteki zostawał do niedawna na zamku w Skokloster, w r. 1892 zaś złożył je hr. Brahe jako depozyt w Archiwum państwowem w Sztokholmie i oddał zarazem do użytku publicznego. W Skokloster pozostały tylko dzieła drukowane i około 30 rękopisów pomniejszej wartości, z których żaden — jak się o tem osobiście przekonałem — nie zawiera materyałów do dziejów polskich.

W r. 1821 ogłosił drukiem ówczesny właściciel biblioteki katalog rękopisów w niej znajdujących się. Katalog ten jednak co do rzeczy polskich jest tak niedokładny, iż dla nas żadnej nie posiada

wartości. I tak n. p. wszystkie rękopiśy, wymienione przez hr. Tyszkiewicza ¹⁾, są w nim zupełnie pominięte. Inne oznaczone tylko jako *Ett Polskt Manuscript*. W obec tego wziąłem za podstawę moich poszukiwań później sporządzony inwentarz, uzupełniając go według wskazówek, udzielonych mi przez urzędników archiwalnych.

Oto spis rękopisów, zawierających materiały do dziejów naszych:

- Kat. t. I Nr. 17 fol²⁾. Registrum privilegiorum an. 1628—9. Ad relationem Illustr. Dni Thom. de Zamoyski, R. Pol. Vicecancellarii.
- „ „ Nr. 35 fol. Om Rysslands Stät från 1600 — talet (O państwie rosyjskiem od r. 1600).
- „ „ Nr. 52 fol. Räkenskaper öfver Kon. Sigismuds Hofhallning 1628 på Polska (Rachunki dworu Zygmunta III z roku 1628 — po polsku).
- „ „ Nr. 59 fol. Extract ur Gref Axel Leyonhufvuds Bok om Hertig Carls förnämsta handlingar och procedurer mot K. Sigismund, 1608 (Wyciąg z księgi hr. Axel Leyonhufvud'a o najważniejszych rokowaniach księcia Karola z królem Zygmuntem).
- „ „ Nr. 73 fol. Johannis Długosch Historia Reŕum Polonicarum Vol. 5. (Por. Tyszkiewicz, Listy o Szwecyi t. I str. 117).
- „ „ Nr. 80 fol. Arnold Messenii Historia om oenigheten emellan Kon. Sigismund och Hertig Carl (Dzieje zatargów między królem Zygmuntem a księciem Karolem).
- „ „ Nr. 81 fol. Gref Axel Leyonhufvuds Berättelse om Hert. Carls förnämsta handlingar och procedurer mot Kon. Sigismund, 1608 (Relacye hr. Leyonhufvud'a o najważniejszych rokowaniach ks. Karola z królem Zygmuntem).
- „ „ Nr. 101 fol. Kon. Sigismunds och Carl IX's Historia af Verwing. Vol 1—2.
- „ „ Nr. 104 fol. Bellum livonicum 1564 (på Tyska — po niemiecku).
- „ „ Nr. 140 fol. Promptuarium statutorum Regni Poloniae, ad usum domesticum Pauli Szczerbic conscriptum 1590 384 sidor met Register (384 stron z rejestrem; pismo i oprawa współczesne).
- „ „ Nr. 147 fol. Triumphii ex clade Osmannica, Muscovitica, Amurathica collecti etc. et coram imagine Ser. R. Vladislai IV a nob. juv. Collegii Sandomiriensis... perorati 1642.

¹⁾ Listy o Szwecyi t. I. str. 117—157.

²⁾ Sygnatury, podane na czele rękopisów, poniżej wymienionych, wyjęte są z inwentarza, sporządzonego przy odebraniu ich od hr. Brahe przez zarząd Archiwum państwowego.

- Kat. t. I Nr. 153 fol. *Chronica Archiepiscoporum s. Ecclesiae Gnesniensis* (Auctor Joh. Longinus etc.) *Inhåller tillika* (zawiera także): *Liber de Episcopatu et Episcopis Ecclesiae Varmiensis* (Auctor är Thom. Preterus [sic — oczywiście Treterus] *Canonicus Varmiensis*).
- „ „ Nr. 154 fol. *Musschövitische Crönika* (Jest to część II kroniki Piotra Petrejusa de Erlesunda, z krótkim wstępem nieco odmiennym, następnie zaś prawie dosłownie zgodna z tekstem tego dzieła w wydaniu lipskiem z r. 1620).
- „ „ Nr. 200 fol. *Kon. Sigismunds Testamente* (Warschau, d. 5. Mai 1623) *med dere tillhörande Documenter*. (Testament króla Zygmunta III, spisany w Warszawie dnia 5. maja r. 1623, wraz z przynależnymi dokumentami).
- „ „ Nr. 11 4to. *Dyaryusz rokowań między Polską a Moskwą w sprawie wyboru królewicza Władysława carem mosk. w latach 1611 i 1612. Dyaryusz ten, pisany w języku białoruskim, zawiera wiele dokumentów sprawy tej dotyczących. Zaczyna się od słów: »Leta... Awhusta... dnia pisał Najaśniejszy Zygmint etc. (Pismo i oprawa pergaminowa współczesna. W katalogu drukowanym i w inwentarzu rękopiśmiennym Biblioteki skokłosterskiej zapisany pod tytułem: »Ett Polskt Manuscript«).*
- „ „ Nr. 17 4to. *Scholia in Computum Ecclesiasticum per Vladislauum Constantinum Wituski*.
- „ „ Nr. 81 4to. *Konungarne Sigismunds och Carl 9des Historia*.
- „ „ Nr. 87 4to. *Joh. Hermansons Collegium* (sic) *öfver Pälén och Curland* (właściwy tytuł jest następujący: *Annota in statum Regni Polonici et Curlandici in collegio privato Viri celeberrimi D. Joh. Hermansson etc. observata. Upsaliae, A. MDCCXXV*).
- „ „ Nr. 110 4to. *Sanfärdigt svar på K. Sigismunds vägnar på Hertig Carls falskeliga tillmälen* (Prawdziwa odpowiedź króla Zygmunta na fałszywe oskarżenia księcia Karola).
- „ „ Nr. 112 4to. *Tyrannen i Rysland Iwan Basilewitz Historia*.
- „ „ Nr. 123 4to. *Handlingar rörande oenigheterna emellan Kon. Sigismund och Hertig Carl* (Acta, dotyczące zatargów między królem Zygmuntem a księciem Karolem).
- „ „ Nr. 136 4to. *Handlingar rörande Carl XII's vistande i Bender* (Akta, dotyczące pobytu Karola XII w Benderze).
- „ „ Nr. 334, 335 a, 335 b, 336. *Polska handlingar etc.* (Treść tych rękopisów podał hr. Eust. Tyszkiewicz, *Listy o Szwecyi t. I str. 128—149*).

Kat. t. I Nr. 337 fol. Polska handlingar etc.

- 1) Dokumenta i listy, głównie pisane do Lwa Sapiehy, kanclerza w. ks. Lit. z lat 1592—1653.
- 2) Formularze dokumentów.
- 3) Joannis Demetrii Solikovii, Archiepiscopi Leopoliensis Commentarius brevis rerum Polonicarum a morte Sigismundi Augusti etc.

„ „ Nr. 338 fol. Polska bref och manuscripter.

- 1) Listy i dokumenta z lat 1597—1653.
- 2) Ułamek pamiętnika Mikołaja Marchockiego.
- 3) Fragmenta dyaryuszów do historii działań wojennych z lat 1633 i 1649.
- 4) Pamiętka rycerstwa Sarmackiego i Senatorów obojga narodów przy żalosnej śmierci wielkiego Senatora...

JWP. Jana Karola Chodkiewicza, Hrabie na Myszy, Skłowie y Bychowie, Wojewody wileńs. etc. przeciwko walnym wojskom Tureckim y Tatarskim Sułtana Osmana, na sejmie od wszystkich stanów zgodnie wezwanego, tamże w obozie polskim z żalością Królewica JMci i wszystkiego rycerstwa do wiecznego hetmana śmiercią zniesionego, miesiąca Septembra dnia 24 r. 1621 (wierszem k. 33, dedykacja 4 k.).

„ „ Nr. 339 fol. Polska bref etc. (jak wyżej). Listy i dokumenta z lat 1610—1654.

„ „ Nr. 340 fol. Polska bref och tryksaker. Listy i dokumenta z lat 1611—1654.

„ „ Nr. 341 fol. Polska Legaters fullmakter (pełnomocnictwa) och handlingar, bref och trycksaker (1621—1654).

„ „ Nr. 342 fol. Polska bref och handlingar (1573—1654).

„ „ Nr. 343 4to. Polska och latinska afhandlingar.

- 1) Listy z lat 1635—1650.
- 2) Rachunki gospodarskie z lat 1646—1650.
- 3) Odsiecz Smoleńska, przez sławnie Wielmożnego JMP. Alexandra Corwina Gosiewskiego, Referendarza y Pisarza W. X. Lit. Wieliskiego y Kupiskiego etc. etc. starosty. Przez Towarzysza, pod sprawą Jego Mci. na ten czas będącego pod Smoleńskiem, spisano roku Pańskiego 1617 Julii 20 d. (wierszem kart. nl. 6; przedmowa, dedykacja, plan okolic Smoleńska etc. k. nl. 4). Nazwisko autora, podpisane na przedmowie i dedykacji: Jan Kunowski. Dalej następujące wiersze tegoż autora: a) Expedicya infantyńska przeciwko Gustawowi Adolfowi, Xiążęciu Sudermańskiemu... podczas wołoskiej ekspedicyi z Turkiem r. Pańs. 1621 odprawowana, k. 9. b) Smoleńska Zacność R. P. 1628, k. 4. c) Fragmenta oblężenia Smoleńskiego R. P. 1632, k. 14. d) Lament JWgo JMP. Alexandra Corwina Gosiewskiego, Wojewody

Smoleńs. etc. k. 4, (pismo współczesne — na okładce późniejszą ręką rosyjski napis: Stichotwor ob osadie Smolenska).

4) Synopsis praeceptionum dialecticarum.

5) Tractatus secundus de spe theologica.

6) Formae inscriptionum.

7) Informacia strony podatku mieszczan gdańskich, który oni Culagą zowią.

8) Descriptio brevis annalium Archieporum Gnesnens. Cracoviens. Cuiaviens. Poshaniens. Plocensiumque Episcoporum ex familia paterna et materna Rndi. in Chro. Pris. Martini Lubinski, e Societate Jesu Professi et Professoris descendentium, k. 9.

9) Manuductio in logicam etc. per Ladislaum Wituski conscripta, a D. 1628.

Kat. t. I Nr. 242 fol. Tyska och Polska Papper för åhren 1664—1665. En del med Schiffer skrifna.

„ „ Nr. 349 fol. Diarium Joannis Petri Sapieha, Capitanei Uswiatensis 1608—1612 Autograph. (Tytuł tego dyaryusza jest następujący: Dzieje Marsa krwawego y sprawy odważne Ryczerskie przez W Pana JM. P. Jana Piotra Sapiehę, starostę uświadzkiego w Monarchii Mo-skiewskiej od roku 1608 aż do roku 1612 sławnie odprawowane. Pismo współczesne, miejscami bardzo wybladłe. Okładka pergaminowa).

Miscellanerna (Miscellanea).

T. 3, str. 378—398. Journal de Varsovie, touchant la diète 1724.

T. 10, str. 141—144. Reponse aux questions d'une dame Polonoise.

T. 10, str. 264—270. Berskrifning om Konung Stanislai och dess Drottning Kröning i Warschau d. 4. October 1705. Opis koronacy króla Stanisława i jego małżonki, w Warszawie dnia 4. października 1705 r.).

T. 11 str. 435—458. Joh. Loccenii Tractatus de bello inter Svecos et Polonos in Borussia.

III.

Biblioteka uniwersytecka w Upsali.

Biblioteka starożytnej wszechnicy upsalskiej bardzo słusznie słynie z wielkiej ilości rękopisów. Jednak do dziejów polskich stosunkowo niewiele znajdujemy w niej źródeł.

Inwentarz rękopisów ułożony jest w sposób przedmiotowy. W dziale historycznym znajdujemy osobno zestawione manuskrypta, odnoszące się do dziejów polskich (Polonica). Jest on ze wszystkich

najuboższy, gdyż składa się tylko z 14 woluminów. Oto tytuły tych rękopisów:

1) Dlugosch Joannis Longini Historia Polonica Lib. I—IV ad annum 1097. Historiographi vita (5 fol.). — H. 173.

2) Acta Sveco-Polonica (właściwy tytuł następujący: Acta manuscripta polono-moscovetico-livonico-svethica) 1555—1593. — H. 174.

3) Relatione, data ad S. S. P. P. Pio V da Mons. Giulio Augieri, nuntio di S. Sta dal Smo Re di Polonia dell'anno 1568. — Polonia di M. Girolamo Lippomano 1574. — H. 175.

4) Orationes legatorum Regis Poloniae et exterorum ad illum (głównie posłów brandenburskich) 1601—1603, (właściwie 1590—1603). — H. 176.

5) Acta ad historiam Poloniae 1522—1691. — H. 177.

6) Handlingar från Polen (Listy i akta z lat 1632—1690). — H. 178.

7) Celsius O. Beskrifning öfver Pohlen (Opis Polski). Kart 193 — H. 179.

8) Idée de la republique de Pologne et de son état actuel. — H. 180.

9) Inventarium R. Archivi Cracoviensis, 1682. — H. 181.

10) Statuta Polonica 1539—1556. Articuli conventus Cracoviensis 1539, 1540, 1543 (Polonice adjectis statutis Thorunens. 1520), 1544, 1556 (ambo Polonice). Index alphabeticus. — H. 182.

11) Promptuarium statutorum omnium et constitutionum R. Poloniae, in usum domesticum Pauli Szczerbic conscriptum a. 1590 — H. 183.

12) Idem liber scriptus a. 1593. — H. 184.

13) Formularia litterarum Regum et Episcoporum Poloniae. — H. 185.

14) Collectio ad jus publicum Poloniae. — Instructuarium. — Descriptio politica Poloniae. — Forma scribendarum litterarum in cancellaria Regni. — Deductio jurium ratione sessionis in conventibus ex parte majorum civitatum. — Deductio, terras Prussiae ad expeditionem generalem bellicam ultra fines Prussiae non teneri. — Tractatus de depositariis (Polonice). — Zulage der Stadt Danzig (przy końcu kilka druków z lat 1635—1653). — H. 186.

Prócz tego ważne materyały do historyi stosunków polsko-szwedzkich znajdujemy w dwóch działach, poświęconych dziejom Szwecyi, a mianowicie:

1.

Sveriges Historia intill 1697 (Dzieje Szwecyi do r. 1697).

1.) I. Hoppe, Decennale Borussiae Fatum oder zehnjähriger Krieg der Schweden in Preussen 1626—1635. — E. 362.

2) Handlingar till Sveriges politiska historia 1654—1660 (Akta do historyi politycznej Szwecyi). — Dwa tomy, E. 421—2.

3) Journal von 1655—1660 von allen Kriegshandel in Preussen. — E. 428.

4) Dagbok 1658—1660 med öfenskrift: Diarium sedan H. K. M. medh armeen seglade ifrån Kiel 1658 (d. 5. Aug.) — 1660 (Dziennik mający napis: Dyaryusz wypadków od chwili kiedy J. Kr. M. wraz z wojskiem wsiadła na statki w Kiel d. 5. sierpnia 1658 do r. 1660). — E. 429.

5) Historica Descriptione delle cose piu considerabili occorse nel tempo della guerra Suetere in Polonia 1655—1660. — E. 432.

2.

Sveriges Historia after 1697 (od r. 1697).

1)	Handlingar till Sveriges politiska historia	1700—1703.	— F. 102.
2)	” ” ” ” ”	1704—1709.	— F. 103.
3)	” ” ” ” ”	1710—1712.	— F. 104.
4)	” ” ” ” ”	1713—1715.	— F. 105.
5)	” ” ” ” ”	1716—1718.	— F. 106.
6)	” ” ” ” ”	1697—1704.	— F. 107.
7)	” ” ” ” ”	1705—1709.	— F. 108.
8)	” ” ” ” ”	1710—1714.	— F. 109.
9)	” ” ” ” ”	1715—1718.	— F. 110.

Wreszcie w zbiorze rękopisów, darowanych Bibliotece uniwersyteckiej w Upsali przez Palmiskiölda (Palmiskiöldska Samlingen), w dziale IV, zatytułowanym »Acta publica cum exteris«, znajdujemy dwa manuskrypta, odnoszące się do dziejów naszych, a mianowicie:

T. VIII Sveco-Polonica, 1614—1700 (str. 673).

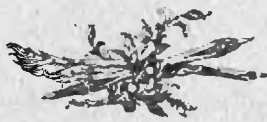
T. IX ” ” 1700—1712 (str. 655).

Rękopisy Biblioteki uniwersyteckiej w Upsali można sprowadzić za pośrednictwem Kuratoryi Zakładu nar. im. Ossolińskich lub Dyrekcyi c. k. Bibliotek uniwersyteckich; z Archiwum państwowego w Sztokholmie i Biblioteki hr. Brahe tylko zwykłą drogą, w takich wypadkach używaną, t. j. przez Ministerstwo spraw zagranicznych i dotyczącą Ambasadę w Sztokholmie.

Zdaje mi się, że historycy nasi tem łatwiej będą mogli korzystać z źródeł powyżej wymienionych, że tak zarząd Archiwum państwowego w Sztokholmie, jak Biblioteki uniwersyteckiej w Upsali niezwykle odznaczają się gotowością do popierania wszelkich prac naukowych. Miło mi też złożyć im najserdeczniejsze dzięki za bardzo liczne dowody ich nader ujmującej uprzejmości, które szcze-

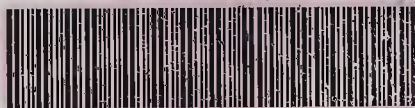
gólnie raczą przyjąć PP. Dr. K. G. U. Silfverstolpe, marszałek dworu Jej kr. Mości, Dr. E. Hildebrand, Dr. Aksel Andersson i Dr. J. T. Westrin.

Wkońcu pozwalam sobie złożyć także wyrazy najszczerzej wdzięczności naszemu czcigodnemu ziōmkowi P. Henrykowi Bukowskiemu, którego łaskawemu pośrednictwu i poparciu przedewszystkiem zawdzięczam nader liczne ułatwienia, czynione mi tak w Sztokholmie, jak w Upsali.

Biblioteka Śląska w Katowicach

Id: 0030000759898

II 49825

Z. DRUKARNI ZAKŁADU TM. OSSOLIŃSKICH
FOD ZARZĄDEM JULIUSZA BRENNHAUSA